

УДК 681.5

В. П. Бабак, член-кор. НАН України

А. О. Запорожець, канд. техн. наук

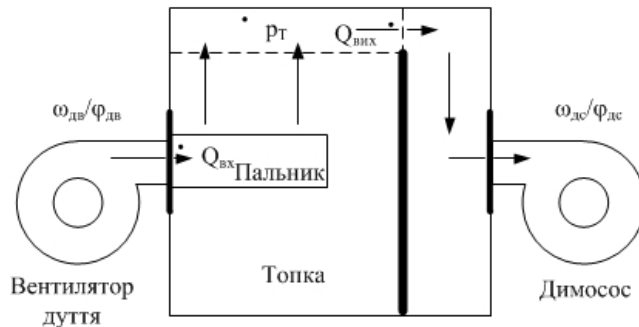
Інститут технічної теплофізики НАН України

(м. Київ, Україна, e-mail: lektron2007@gmail.com)

РОЗРОБЛЕННЯ МОДЕЛІ ПОВІТРЯНО-ПАЛИВНОГО ТРАКТУ КОТЛОАГРЕГАТУ ДЛЯ СИСТЕМИ КОНТРОЛЮ ПРОЦЕСУ СПАЛЮВАННЯ НА БАЗІ СЕНСОРА КИСНЮ

Наблизити роботу котлоагрегату до найбільш раціональних режимів функціонування можна за допомогою газоаналізуючих пристроїв чи систем автоматичного керування процесом спалювання [1]. Серед недоліків таких систем – призначення виключно для котлоагрегатів великої потужності.

На основі аналізу відомих моделей та результатів їх застосування з урахуванням різних керуючих та регульованих величин запропоновано модель повітряно-паливного тракту теплоенергетичного котла як об'єкта керування процесом спалювання палива з використанням концентрації кисню у відхідних газах як основного параметру керування. На рисунку наведена схема повітряно-паливного тракту, що контролюється, а в таблиці – параметри моделі повітряно-паливного тракту.

Схема повітряно-паливного тракту котла

З використанням залежностей, що описують основні термодинамічні параметри системи, та методів математичного моделювання, отримано систему диференціальних рівнянь, що характеризують повітряно-паливний тракт котлоагрегату як об'єкт керування:

$$\begin{cases} \frac{dQ_{\text{ex}}[O_2]}{dt} = \frac{S_{\text{нов}}}{l_{\text{нов}}} \cdot (-\xi_{\text{нов}} Q_{\text{ex}}[O_2] + k_{\text{ов}} \omega_{\text{ов}} - p_m) + \Delta Q_{\text{ex}}[O_2]; \\ \frac{dQ_{\text{вих}}[O_2]}{dt} = \frac{S_{\text{нал}}}{l_{\text{нал}}} \cdot (-\xi_{\text{нал}} Q_{\text{вих}}[O_2] + k_{\text{ос}} \omega_{\text{ос}} + p_m) + \Delta Q_{\text{вих}}[O_2]; \\ \frac{dp_m}{dt} = \frac{1}{k_{\text{см}}} \cdot (Q_{\text{ex}}[O_2] - Q_{\text{вих}}[O_2]) + \Delta p_m, \end{cases}$$

де $k_{\text{см}} = \frac{\mu \cdot V}{R \cdot T}$, $l_{\text{нов}}$ – довжина повітряного тракту, $S_{\text{нов}}$ – площа поперечного перерізу повітряного тракту, $l_{\text{нал}}$ – довжина паливного тракту, $S_{\text{нал}}$ – площа поперечного перерізу

паливного тракту, $p_{\text{дв}}$ – тиск, що нагнітається вентилятором дуття, $p_{\text{оп.пов}}$ – аеродинамічний опір повітряного тракту, $p_{\text{дс}}$ – тиск, що нагнітається димососом, $p_{\text{оп.пал}}$ – аеродинамічний опір паливного тракту, $\xi_{\text{пов}}$ та $\xi_{\text{пал}}$ – коефіцієнти аеродинамічного опору, $k_{\text{дв}}$ та $k_{\text{дс}}$ – коефіцієнти лінеаризації, $\Delta Q_{\text{вх}}[O_2]$, $\Delta Q_{\text{вих}}[O_2]$, Δp_m – випадкові значення відповідних величин.

Результати аналізу розробленої моделі свідчать про можливість значного підвищення швидкодії процесу спалювання палива в котлоагрегатах малої та середньої потужності при використанні сучасних сенсорів кисню (стабілізація кількості повітря, що входить до складу повітряно-паливної суміші, настає через 1 с після введення 10 % збурення).

Література

1. *Запорожець А. О.* Комп'ютеризована система контролю процесу спалювання палива в котлоагрегатах малої та середньої потужності : дис. канд. техн. наук: 05.13.05 / Запорожець Артур Олександрович – Київ, 2017. – 182 с.

Параметри моделі

Параметри	Позначення
Вхідні параметри:	
швидкість обертання вентилятора дуття, об/с	$\omega_{\text{дв}}$
кут розкриття направляючого апарата вентилятора дуття, %	$\varphi_{\text{дв}}$
швидкість обертання димососу, об/с	$\omega_{\text{дс}}$
кут розкриття направляючого апарата димососа, %	$\varphi_{\text{дс}}$
Вихідні параметри:	
витрати повітря, що надходить до ППС, кг/с	$Q_{\text{вх}}[O_2]$
витрати відхідних газів, кг/с	$Q_{\text{вих}}[O_2]$
розрідження в топці, Па	p_m